

การพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะ ผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

The Group Counseling Program Development to Increasing the Counseling skills For Educational Faculty students

ดร.วชิ ปัญญาไส¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประชากรคือนักศึกษาชั้นปีที่2 และชั้นปีที่3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,000 คน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาจำนวน 100 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่3 ที่เรียนรายวิชาการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน โดยสุ่มอย่างง่ายจากผู้ที่ได้คะแนนทักษะการให้คำปรึกษาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและผู้ที่มีสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาได้โปรแกรมที่ประกอบด้วย 1) การปฐมนิเทศและสร้างความคุ้นเคย 2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่ม 3) ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น 4) ทักษะการตั้งคำถาม 5) ทักษะการสรุปความและการเจาะจง 6-8) ฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ให้คำปรึกษาผลการวัดทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน คะแนนก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ย 45.20 และเมื่อเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาแล้ว กลุ่มตัวอย่มีค่าเฉลี่ย 51.93 แสดงว่านักศึกษามีทักษะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีระดับ .05

คำสำคัญ : โปรแกรมการปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษา

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Abstract

The purpose of this study was Construct and Development of the Group Counseling Program for Increasing the Counselor skills for Educational Faculty students. The population were 1,000 of Second and Third academic year student and simple random sampling for the sample to study of Counseling skills were 100 students of Second and Third academic year. The subject were 15 second Academic year and Third Academic year students of Educational Faculty , Who had minimum score of Counseling skills and the volunteer. The data were analyzed by using percentage mean and T-test.

The result of the study showed that, the group Counseling Program Consisted of 1) Orientation 2) Group Counseling Introduction 3) Counseling basic skills 4) Questioning skills 5) Summarizing and Focusing skills 6-8) Counselor skill practice. the subject's average pretest score was 45.20 and the average posttest was 51.93 The score were Significantly increased than before the experiment at .05 level.

Keywords : Group Counseling Program, Counseling skills

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองและยอมรับปัญหา ของตนเองภายใต้บรรยากาศของความอบอุ่น การยอมรับซึ่งกันและกัน การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความปลอดภัย ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจกันพร้อมที่จะ เปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกและปัญหาต่างๆ จน สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้

แกสดา (Gazda, 1998) กล่าวถึงการให้คำ ปรึกษากลุ่มว่า คือ กระบวนการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดการรู้สำนึกผ่านพฤติกรรมหรือเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดการเรียนรู้สึนึกคิด ยอมรับความจริงในเรื่องความรู้สึกนึกคิดและ พฤติกรรมของผู้รับบริการสืบเนื่องจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ในกลุ่ม ทำให้เกิดบรรยากาศเอื้อต่อการพัฒนา ทางจิตใจเช่นเกิดความไว้วางใจการยอมรับการให้ กำลังใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด และเกิดความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

กลัดดิง (Gladding, 1996) กล่าวถึง การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการที่สมาชิกรวมกัน มีประสบการณ์ปัญหาคล้ายๆ กัน รวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยกันหาวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และ สถานการณ์นั้นๆ ในขณะ

ทิพวรรณ กิตติพร (2535 หน้า 5) ได้ สรุปว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการ ช่วยเหลือของผู้ให้คำปรึกษา (Group Counselor) หรือผู้นำกลุ่ม (Group Leader) ซึ่งเป็นผู้ที่มี คุณลักษณะและบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการ เป็นผู้นำกลุ่ม คือ มีทักษะในการพัฒนาตนเอง (Self-Developing Skills) ได้ให้ความช่วยเหลือ

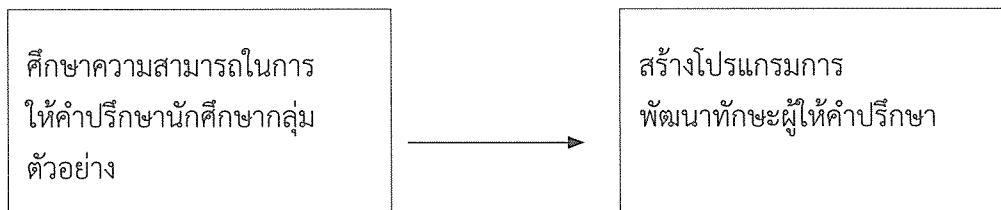
แก่ผู้มาขอรับคำปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่ม (Group Counselees หรือ Group Members) ซึ่งมี จำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ เอื้ออำนวย (Facilitate) เพื่อให้บรรยากาศในกลุ่ม เกิดความเป็นกันเอง ความอบอุ่น การยอมรับ และเกิดความรู้สึกปลอดภัย จนสมาชิกเกิดความ รู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเปิด เผยถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองและเรื่องราว ปัญหาหรือความคับข้องใจต่างๆ ให้กลุ่มทราบ โดยผู้นำและสมาชิกเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ที่จะนำไปสู่การสำรวจ ตัวเอง (Self-Exploration) การเข้าใจตัวเอง (Self-Understanding) จนสามารถลงมือปฏิบัติ อย่างเหมาะสม (Appropriate Action) เพื่อ แก้ไขปัญหาต่างๆ จัดการกับความคับข้องใจและ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา อันจะนำไปสู่ความรู้สึกมีคุณค่าเป็นการพัฒนาตนเอง และ เกิดความเจริญงอกงามทางจิตใจ ทำให้สามารถ ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและดำเนินชีวิตได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และ กาญจนา ไชยพันธ์ (2549 หน้า 2) ได้กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึงกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาจัดขึ้นเพื่อ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาที่มีปัญหา คล้ายคลึงกันหรือความต้องการเหมือนกัน โดย ให้บริการปรึกษาตั้งแต่ 4 - 8 คน ซึ่งมุ่งให้ผู้รับ คำปรึกษาได้ปรับปรุงตนเองโดยผู้ให้คำปรึกษา จะคอยเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาส สำรวจตนเองแสดงความรู้สึกและความเห็น กล้าเผชิญความจริง ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น จริงใจ การยอมรับ ความไว้วางใจ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในขณะที่ Harris, Thoresen, and Lopez (2007)

ได้ศึกษาถึงการบูรณาการจิตวิทยาเชิงบวกเข้าไปในการให้คำปรึกษา โดยได้ทดลองใน 2 เรื่องคือการให้อภัยและความเชื่อ/จิตวิญญาณ พบว่าการให้อภัยซึ่งเป็นความคิดและความรู้สึกเชิงบวกต่อพฤติกรรมของผู้อื่นที่กระทำต่อเราจะมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ นอกจากนี้การให้อภัยจะทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เมตตา ซึ่งนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมเพิ่มขึ้น ส่วนความเชื่อจิตวิญญาณนั้น พบว่าสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งทางบวกและลบ

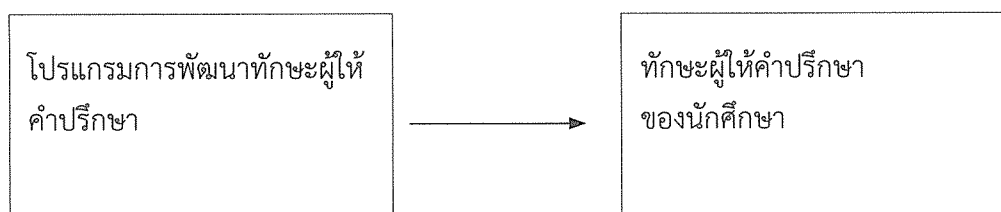
ผลการวิจัยครั้งนี้จะใช้โปรแกรมการพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ครูอาจารย์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาในทุกกลุ่มสาขาและทุกคณะ รวมถึงบุคคลอื่นเพื่อเป็นการสร้างผู้ให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาที่ดีให้มีจำนวนมากเพียงพอที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา

กรอบความคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1

ตอนที่ 2

แก่เด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มของการเผชิญปัญหาในด้านต่างๆ มากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา คณะครุศาสตร์
2. เพื่อวัดระดับความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ทักษะการให้คำปรึกษา
2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่ม

ขอบเขตด้านประชากร

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ One group Pretest Posttest Design (สิน พันธุ์พินิจ, 1149 หน้า 52)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นดังนี้

1. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษาในครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จำนวน 1,000 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากนักศึกษาที่เรียนวิชาการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองการพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาโดยโปรแกรมการปรึกษากลุ่ม โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่มีคะแนนจากการวัดทักษะการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับต่ำและนักศึกษาที่สมัครใจเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

นวัตกรรมการวิจัย

โปรแกรมการศึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษาโดยอยู่บนฐานของทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา

2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาโดยอยู่บนฐานตามแนวคิดของ The Person Centered Approach to Group (Corey, 1995, pp.279-283)

3. แบบวัดการรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา

4. แบบประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษา

2. การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการให้คำปรึกษาเก็บข้อมูลจากนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาพิจารณาเลือกนักศึกษาที่มีระดับคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาดำกว่าค่าเฉลี่ยและนักศึกษาที่สมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมา

จำนวน 15 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ จำนวน 8 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 7 คน

2.2 ระยะทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้ เวลาในการเข้ากลุ่มเป็นเวลา 4 สัปดาห์ มีจำนวน ครั้งในการพบกลุ่ม 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ใน 1 สัปดาห์ พบกลุ่ม 2 ครั้งโดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็น ผู้นำกลุ่มในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 1 - 5 และในการ เข้ากลุ่มครั้งที่ 6 - 8 การฝึกปฏิบัติเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยจะให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างสลับกัน ทำหน้าที่ในการแสดงบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา จนครบทุกคน และจะให้กลุ่มตัวอย่างที่ทำหน้าที่ เป็นผู้ให้คำปรึกษาประเมินตนเองทุกครั้ง และใน สมาชิกกลุ่มประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษาทุกครั้ง

2.3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยวัดทักษะผู้ให้คำปรึกษาของ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดการรับรู้ ความสามารถในการให้คำปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกลงเป็นคะแนนหลังการทดลอง เพื่อนำไป เปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการทดลองที่ได้วัดไว้ ก่อนแล้ว

3. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะการให้คำปรึกษา ของนักศึกษา แบบวัดการรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาและแบบประเมินความสามารถ ในการให้คำปรึกษา โดยการแสดงค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (Item – Objective Congruence) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ในแบบวัดกับในนิยามเชิงปฏิบัติการ

3. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของ แบบวัดทักษะการให้คำปรึกษา รายข้อโดยใช้ Item-total Correlation และแสดงค่าสหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

4. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบ วัดทักษะการให้คำปรึกษา โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟา (α -Coefficient)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนน ความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง โดยพิจารณาจากค่า t – test แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่อิสระต่อกัน (สุวิมล ติรภานันท์, 2549, หน้า 249)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของโปรแกรม ปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 เป็นการ แสดงผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อสร้างและ พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนา ทักษะผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

จากการสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ ไกลเคียงในกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาปรับปรุงให้ โปรแกรมมีความเหมาะสมและนำไปใช้กับกลุ่ม ทดลอง เมื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปวิเคราะห์

ข้อมูลพบว่า โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีองค์ประกอบดังนี้

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ประกอบด้วย การเข้ากลุ่ม 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้งมีหัวข้อสำคัญประกอบด้วย หัวข้อเรื่อง วัตถุประสงค์ สื่อ/อุปกรณ์ แนวคิดสำคัญ วิธีดำเนินงาน และการประเมินผล ซึ่งโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ทั้ง 8 ครั้ง มีหัวข้อสำคัญดังภาพต่อไปนี้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ แบ่งเป็น

ครั้งที่	เรื่อง
1	ปฐมนิเทศ/สร้างความคุ้นเคย
2	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
3	ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น - พฤติกรรมการใส่ใจ - ทักษะการฟัง (ฝึกปฏิบัติ)
4	-ทักษะการตั้งคำถาม (ฝึกปฏิบัติ) -ทักษะการทวนสาระ/การสะท้อนความรู้สึก
5	- ทักษะการสรุปความ - ทักษะการเจาะจง (ฝึกปฏิบัติ)
6	ฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (4 คน)
7	ฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (5 คน)
8	- ฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (3 คน) - ยุติกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการนำโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์แบ่งเป็น

1. ผลการวัดทักษะการให้คำปรึกษาของการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการแสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2 เพื่อวัดระดับความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 1 โดยผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาก่อนการทดลอง และหลังทดลองมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติ T-test โดยก่อนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยโดยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูลคือการตรวจสอบสถิติ r (Correlation) จากตาราง paired Sample Correlation พบว่า ค่า r มีค่าแสดงค่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน (ระพินทร์ โพธิ์ศรี, 2549, หน้า 84) ค่าแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1

เปรียบเทียบคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

รายการ	ค่าสถิติ
n	15
$\bar{x}$ pre	2.03
$\bar{x}$ post	4.14
$\bar{O}$	-2.11
t	-16.41
df	14
p	0.00

จากตาราง 1 พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษามีทักษะการให้คำปรึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 5

ข้อมูลที่ค้นพบจากใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้จากการสอบถามนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโดยการให้เขียนตอบในแบบสอบถามซึ่งจะเน้นให้นักศึกษาเขียนตอบได้อย่างอิสระ รวมถึงการให้

ตาราง 2

สรุปประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา (สรุปจากการเขียนความคิดเห็นต่อการเข้ากลุ่มของนักศึกษาใน Session สุดท้าย : $n = 15$)

ที่	ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ	จำนวน	ร้อยละ
1	ได้ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาและช่วยกันแก้ปัญหา	12	80
2	ได้เรียนรู้เทคนิคในการปรับปรุง/พัฒนาบุคลิกภาพ	15	100
3	ได้ฝึกเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่อไปนี้	15	100
	3.1 การตั้งคำถาม		
	3.2 การพยักหน้ารับรู้		
	3.3 การยิ้ม		
	3.4 การสบตา		
	3.5 การพูดลอบประโลม/ให้กำลังใจ		
	3.6 การควบคุมอารมณ์		
	3.7 การเป็นผู้นำที่ดี		
	3.8 การประเด็น/สาระสำคัญ		
4	ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น และรับรู้ ว่า ทุกคนย่อมมีปัญหา	9	60
5	รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าที่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้คนอื่นได้	6	40

เขียนแสดงความรู้สึกและการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพื่อยืนยันผลที่เกิดจากการใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลดังกล่าวในรูปของความถี่และร้อยละดังตารางต่อไปนี้

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษามีประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มโดยได้รับประสบการณ์ในการฝึกเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเทคนิคต่างๆ ร้อยละ 100 และได้เรียนรู้เทคนิคการปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพร้อยละ 100 รองลงมาคือ ได้รับประสบการณ์ในการช่วยค้นวิเคราะห์ปัญหาและช่วยค้นแก้ปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ร้อยละ 80

ได้รับประสบการณ์จากการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทำให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้นและรับรู้ว่า ทุกคนย่อมมีปัญหาร้อยละ 60 และจากประสบการณ์ในการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าที่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้คนอื่นได้ ร้อยละ 40

ตาราง 3

สรุปผลการรับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาจากการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา โดยให้นักศึกษาประเมินตนเองใน Session สุดท้ายของการเข้าโปรแกรม

คนที่	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสามารถในการให้คำปรึกษา
1	2.80	ระดับปานกลาง
2	3.25	ระดับปานกลาง
3	3.60	ระดับมาก
4	3.25	ระดับปานกลาง
5	2.81	ระดับปานกลาง
6	2.60	ระดับปานกลาง
7	2.93	ระดับปานกลาง
8	3.15	ระดับปานกลาง
9	2.61	ระดับปานกลาง
10	3.55	ระดับมาก
11	3.31	ระดับปานกลาง
12	3.00	ระดับปานกลาง
13	2.85	ระดับปานกลาง
14	2.64	ระดับปานกลาง
15	2.71	ระดับปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่านักศึกษาส่วนมาก
รับรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาของตนเอง
อยู่ในระดับ ปานกลาง และมีนักศึกษาจำนวน 2

คน คือคนที่ 3 และคนที่ 10 รับรู้ว่าตนเองมีความ
สามารถในการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก โดย
มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 3.60 และ 3.55 ตามลำดับ

ตาราง 4

สรุปผลการประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา ซึ่งประเมินโดยผู้รับคำปรึกษา
หรือสมาชิกกลุ่มใน Session สุดท้ายของการเข้ากลุ่ม

คนที่	ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติการ/ การแสดงออก ถึงความสามารถในการให้คำปรึกษา
1	2.80	ระดับมาก
2	2.79	ระดับมาก
3	2.81	ระดับมาก
4	2.38	ระดับปานกลาง
5	2.65	ระดับมาก
6	2.78	ระดับมาก
7	2.79	ระดับมาก
8	2.44	ระดับมาก
9	2.71	ระดับมาก
10	2.77	ระดับมาก
11	2.75	ระดับมาก
12	2.80	ระดับมาก
13	2.45	ระดับมาก
14	2.43	ระดับมาก
15	2.40	ระดับมาก

จากตาราง 4 แสดงผลการประเมินความ
สามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา ซึ่ง
ประเมินโดยผู้รับคำปรึกษา สมาชิกกลุ่มพบว่า

ผู้รับคำปรึกษาสมาชิกกลุ่มเห็นว่า นักศึกษาผู้ให้
คำปรึกษาความสามารถในการให้คำปรึกษาอยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยคือ 2.38

ตาราง 5

เปรียบเทียบความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาจากการประเมินตนเองกับผู้รับคำปรึกษา/สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ประเมิน

นักศึกษาคนที่	การประเมินตนเอง		ผู้รับคำปรึกษา/สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ประเมิน	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับความสามารถในการให้คำปรึกษา	ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติการ/ การแสดงออกถึงความสามารถในการให้คำปรึกษา
1	2.80	ระดับปานกลาง	2.80	ระดับมาก
2	3.25	ระดับปานกลาง	2.79	ระดับมาก
3	3.60	ระดับมาก	2.81	ระดับมาก
4	3.25	ระดับปานกลาง	2.38	ระดับปานกลาง
5	2.81	ระดับปานกลาง	2.65	ระดับมาก
6	2.60	ระดับปานกลาง	2.78	ระดับมาก
7	2.93	ระดับปานกลาง	2.79	ระดับมาก
8	3.15	ระดับปานกลาง	2.44	ระดับมาก
9	2.61	ระดับปานกลาง	2.71	ระดับมาก
10	3.55	ระดับมาก	2.77	ระดับมาก
11	3.31	ระดับปานกลาง	2.75	ระดับมาก
12	3.00	ระดับปานกลาง	2.80	ระดับมาก
13	2.85	ระดับปานกลาง	2.45	ระดับมาก
14	2.64	ระดับปานกลาง	2.43	ระดับมาก
15	2.71	ระดับปานกลาง	2.40	ระดับมาก

จากตาราง 5 พบว่า การประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาที่ประเมินด้วยตนเองและประเมินโดยผู้รับคำปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่มเป็นผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันเฉพาะผู้ให้คนที่ 3 และคนที่ 10 ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากเหมือนกัน และผู้ให้คำปรึกษาคนที่ 4 มีผลการประเมินสอดคล้องกันคือ

อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ให้คำปรึกษาคนอื่นๆ คือ คนที่ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14 และคนที่ 15 ผลการประเมิน โดยผู้รับคำปรึกษาอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนโดยเริ่มจากศึกษาข้อมูลเบื้องต้น การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผล โดยดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้คือ สร้างและพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

ผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา โดยบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา ซึ่งโปรแกรมการปรึกษากลุ่มที่ทำขึ้นได้ มีการปรับปรุงและพัฒนาโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา มีการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง และนำมาปรับปรุงใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ซึ่งได้เข้าร่วมโปรแกรมปรึกษากลุ่ม จำนวน 8 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เมื่อทดลองเสร็จ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองและหลังทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่าคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า

โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษามีผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีเหตุผลตามหลักวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มและการพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาเพื่อนำมาพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาโดยการได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนเพื่อสร้างความรู้และประสบการณ์ รวมถึงสร้างความมั่นใจในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาในกลุ่มเพื่อน ซึ่ง Rubel and Kline (2008) ได้สรุปจากการวิจัยว่า สิ่งส่งเสริมให้ผู้นำกลุ่มมีประสิทธิภาพมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ประสบการณ์เนื่องจากประสบการณ์จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น 2) พื้นฐานของผู้นำกลุ่ม คือ ความรู้และเจตคติจะทำให้เกิดความเข้าใจในสัมพันธภาพภายในกลุ่ม 3) กระบวนการนำกลุ่มจะทำให้เกิดความเข้าใจและรับรู้ถึงความสำคัญของกระบวนการกลุ่ม เพราะกระบวนการกลุ่มที่ดีจะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาสาระที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในโปรแกรมการปรึกษากลุ่มในแต่ละครั้ง จะพบว่ามีความสอดคล้องต่อการพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การสร้างประสบการณ์ เริ่มจากครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาและยังได้ฝึกการเริ่มต้นกลุ่มเพื่อสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพที่ดีของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างด้วยและในครั้งที่ 6 - 8 การฝึกปฏิบัติเป็นผู้ให้คำปรึกษาเป็นการสร้าง

ประสบการณ์ตรงแก่นักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองได้

2. การสร้างพื้นฐานของผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษาในส่วนของเจตคติต่อการให้คำปรึกษานั้น นักศึกษากลุ่มตัวอย่างสมควรที่จะเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาจึงถือว่าเป็นผู้ที่เจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Wheeler (2000) ที่พบว่านักศึกษาที่ดีจะมีความสามารถในการแสดงบทบาทผู้ให้คำปรึกษาที่มีส่วนพื้นฐานด้านความรู้ ผู้วิจัยได้จัดเนื้อหาให้มีความครอบคลุมทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ทุกด้าน โดยให้ความรู้เรื่องพฤติกรรม การใส่ใจ ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม การทวนสาร การสรุปความ และทักษะการเจาะจงตั้งแต่วันที่ 2-5 พร้อมทั้งให้มีการฝึกปฏิบัติทุกทักษะ

3. กระบวนการนำกลุ่ม ผู้วิจัยได้จัดให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา/ผู้นำกลุ่มในครั้งที่ 6 - 8 โดยเริ่มฝึกตั้งแต่การเริ่มกลุ่มจนถึงขั้นยุติกกลุ่ม ซึ่งนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้ฝึกแสดงบทบาททั้งการเป็นผู้นำกลุ่ม/ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่มสลับกันไป ซึ่งการฝึกดังกล่าวจะทำให้ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงเทคนิคในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาต่างๆ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในขณะที่มีการให้คำปรึกษาจะทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะการฟังอย่างตั้งใจ ที่แสดงถึงความใส่ใจกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้เปิดเผยตนเองในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันและร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองของ

สมาชิกในกลุ่มให้มากขึ้น ดังที่เรนนี่ (Rennie, 1998, p.23) กล่าวว่า การฟังอย่างตั้งใจจะทำให้ผู้รับการปรึกษาสบายใจและลดความวิตกกังวล เพราะการปล่อยให้เขาพูดออกมา โดยผู้ให้คำปรึกษาไม่ขัดจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาพูดออกมาอย่างชัดเจน รวมถึงแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา การอดทนในการฟังและยอมรับเขาจะทำให้เข้าใจผู้รับคำปรึกษาเกิดเจตคติที่ดีต่อกันและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อไป นอกจากนี้ในครั้งที่ 8 การยุติกกลุ่มเป็นขั้นตอนสำคัญที่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปผลที่ได้จากการเข้ากลุ่ม การเปลี่ยนแปลงในทางบวกที่เกิดขึ้นกับตนเอง การชื่นชมในการเปลี่ยนแปลงที่มีขึ้นของเพื่อนๆ ในกลุ่มทุกคนเป็นการสร้างความมั่นใจแก่สมาชิกกลุ่มในการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีต่อไปได้

2. สิ่งที่พบจากการเข้าโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา

ในการใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ในครั้งนี้ นอกจากประเมินผลเชิงปริมาณ โดยการเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังแล้ว ผู้วิจัยยังใช้ประเมินผลโดยการให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินความสามารถและทักษะการให้คำปรึกษาของสมาชิกกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาทุกครั้งจนครบทุกคน โดยให้ทุกคนประเมินได้อย่างอิสระ รวมถึงให้นักศึกษาได้ประเมินทักษะการให้คำปรึกษาของตนเองโดยการให้เขียนอย่างอิสระ ว่าตนเองมีทักษะและความสามารถในการให้คำปรึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมจนครบ 8 ครั้ง แล้ว ซึ่งผลจากการประเมินการ

ใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา พบว่าในการมาเข้ากลุ่มครั้งนี้ นักศึกษาคาดหวังว่าจะได้รับประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาและมีเทคนิคในการพูดให้คำปรึกษามากที่สุด (ร้อยละ 17.24) รองลงมา คือ คาดหวังว่าจะเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นคนอื่นมากขึ้น (ร้อยละ 11.49) และเมื่อเข้ากลุ่ม ความรู้สึกขณะเข้ากลุ่ม (ประเมินทุกครั้งหลังการเข้ากลุ่มรวม 8 ครั้ง) พบว่า ในการเข้ากลุ่มครั้งแรก นักศึกษารู้สึกประทับใจในความเป็นกันเองของสมาชิกในกลุ่มและรู้สึกประทับใจในความเป็นกันเองของสมาชิกในกลุ่มและรู้สึกมั่นใจในกลุ่มร้อยละ 100 แต่ยังรู้สึกกลัวเพราะมีเพื่อนต่างวิชา เอกร้อยละ 13.33 และกังวลใจว่าจะทำได้ไม่ดี ร้อยละ 26.66 และความไม่สบายใจในการเข้ากลุ่มหายไป ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 3 แต่พบว่าตั้งแต่การเข้ากลุ่มครั้งที่ 3 เป็นต้นไป สมาชิกกลุ่มรู้สึกอบอุ่น สนับสนุนและมีบรรยากาศของมิตรภาพ ร้อยละ 100 และในการพบกลุ่มครั้งที่ 8 เพื่อยุติกลุ่ม สมาชิกกลุ่มรู้สึกประทับใจในความจริงใจของเพื่อนที่มีต่อกันและมีความรู้สึกห่วงใยผูกพันกันร้อยละ 66.66 และ 53.33 ตามลำดับ ส่วนผลการประเมินตนเองของนักศึกษาทุกคนหลังจากเข้ากลุ่มทุกครั้ง (ในการประเมินทุกครั้งหลังเข้ากลุ่ม) พบว่า ในการพบกลุ่มครั้งที่ 1-2 นักศึกษา ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่กล้าตั้งคำถาม ร้อยละ 13.33 และ 6.66 ตามลำดับ ตั้งแต่การเข้ากลุ่มครั้งที่ 2 เป็นต้นไป นักศึกษาเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้นในเรื่อง การเปิดใจรับฟังปัญหา และคนฟังเพื่อจับใจความ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และพบว่าตนเองเปลี่ยนแปลงไปโดยมีทักษะการเป็นผู้นำกลุ่มดีขึ้น ตั้งแต่การเข้ากลุ่มครั้งที่ 4 คิดเป็น

ร้อยละ 33.33 และพบว่าตนเองเป็นผู้นำกลุ่มที่ดีในการพบกลุ่มครั้งที่ 6 ร้อยละ 66.66 และในการพบกลุ่มครั้งที่ 7 พบว่าเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นและอยากช่วยเหลือผู้มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 66.66 เมื่อดูจากผลการประเมินโดยการเปิดโอกาสให้เขียนอย่างอิสระเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา พบว่านักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิคในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาร้อยละ 100 และได้ฝึกทักษะการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่อง การตั้งคำถาม การพยักหน้ารับรู้ การยิ้ม การสบตา การพูดให้กำลังใจ การควบคุมอารมณ์ การเป็นผู้นำที่ดี และการจับประเด็นสำคัญ ร้อยละ 100 จากผลการประเมินดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตัวอย่างพัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษาไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและทักษะในการให้คำปรึกษาไปในทิศทางที่แสดงถึงการเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีทักษะในการให้คำปรึกษาดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- จตุพร ลิ้มมันจรี. (2546). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพวรรณ กิตติพร. (2535). *การให้คำปรึกษากลุ่ม*. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2536). *เอกสารประกอบการสอนการให้คำปรึกษาเบื้องต้น*. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุริยวิทยาสาน.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ธนธการพิมพ์ .
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2549). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. (2547). *การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์
- สุวิมล ติรกานันท์. (2549). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Harris, A.H. S., Thoresen, C. E., & Lopez, S. J.(2007).Integration Positive Psychology into counseling : why and (When Appropriate) How . *Journal of counseling & Development*, 85(1), 3-11
- Corey, G.(1995). *Theory and practice of group counseling (4th ed.)*. Pacific Grove, Calipfrnia : Brooks/cole
- Rennie. D. L. (1998). *Person-Centred Counseling : An Experiential Approach*. London : SAGE
- Rubel, D. J., & Kline, W. B. (2008). "An Exploratory Study of Expert Group Leadership". *The journal for specialists in Group Work*, 33(2), 138-160
- Gazda, G. M. (1998). *Group Counseling : A Developmental Approach*.(4th ed.) Boston : Allyn and Bacon
- Gladding, S. T. (1996). *Counseling A Comprehensive Profession*. New Jersey : Prentice- Hall.
- Wheeler, S. (2000). What makes a good Counsellor An analysis of ways in which Counselor trainers construe good and bad Counselling trainees. *Counselling Psychology Quarterly*,13(1), 65-83